

UTKAST

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ändras. Syftet med propositionen är att minska de administrativa skyldigheterna i anslutning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Enligt förslaget ska en aktiveringsplan i fortsättningen endast utarbetas för arbetslösa vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet. När det gäller arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsförmån föreslås det att den sektorsövergripande sysselsättningsplan som avses i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen ersätter aktiveringsplanen som grund för hänvisning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Rehabiliterande arbetsverksamhet	3
2.2 Aktiveringsplan	4
2.3 Utarbetande av aktiveringsplan	5
2.4 Samarbetsmodell för sektorsövergripande stöd och sektorsövergripande sysselsättningsplan	5
2.5 Bedömning av nuläget	7
3 Målsättning	10
4 Förslagen och deras konsekvenser	10
4.1 De viktigaste förslagen	10
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	11
4.2.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna	11
4.2.2 Konsekvenser för de arbetslösas ställning	12
4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna	15
5 Alternativa handlingsvägar och deras konsekvenser	16
6 Remissvar	17
7 Specialmotivering	17
8 Ikraftträdande	19
9 Verkställighet och uppföljning	19
10 Förhållande till andra propositioner	19
10.1 Samband med andra propositioner	19
10.2 Förhållande till budgetpropositionen	20
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	20
LAGFÖRSLAG	24
Lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	24
BILAGA	28
PARALLELLTEXT	28
Lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	28

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller en skrivning om minskning av den administrativa bördan för yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården som utför klientarbete. Enligt regeringsprogrammet främjas den yrkesutbildade personalens möjligheter att använda arbetstiden till kundarbete och minskas volymen av skriftligt dokumentationsarbete som krävs av den yrkesutbildade personalen.

De beslut av statsminister Petteri Orpos regering genom vilka regeringen har kommit överens om planen för de offentliga finanserna 2026–2029 innefattar ”administrativ lindring av aktiveringsplanerna inom arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte”. Syftet med åtgärden är att minska välfärdsområdenas icke-öronmärkta finansiering med 1,6 miljoner euro från ingången av 2026.

1.2 Beredning

Denna proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Beredningen har skett i samarbete med arbets- och näringsministeriet.

Propositionsutkastet var på remiss i tjänsten utlåtande.fi under perioden xx juni–xx augusti 2025. Utlåtanden begärdes av sammanlagt xx instanser, och dessutom hade också andra möjlighet att yttra sig om utkastet till proposition. Sammanlagt mottogs xx utlåtanden. Remissvaren och beaktandet av dem behandlas i avsnitt 6.

Beredningsunderlaget till regeringens proposition finns i den offentliga tjänsten under adressen <https://stm.fi/sv/projekt-och-lagberedning> med identifieringskod STM040:00/2025.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Rehabiliterande arbetsverksamhet

Bestämmelser om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte finns i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001). Syftet med lagen är att förbättra förutsättningarna att få arbete på den öppna arbetsmarknaden och möjligheterna att delta i utbildning samt att få offentlig arbetskraftsservice som tillhandahålls av arbetskraftsmyndigheten för den som får arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd på grund av långvarig arbetslöshet. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är ett sista alternativ inom socialservicen som ordnas när den arbetslösa på grund av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan inte kan delta i offentlig arbetskraftsservice eller arbete.

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är socialservice enligt 14 § (1280/2022) i socialvårdslagen (1301/2014) och omfattas av välfärdsområdets organiseringsansvar. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är också sysselsättningsfrämjande service enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Till den del som en klient i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte omfattas av utkomstskyddet för arbetslösa tillämpas även bestämmelserna om arbetslöshetsförmån i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om en klient i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte får utkomststöd tillämpas också lagen om utkomststöd (1412/1997).

Till tjänstehelheten för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska enligt lagen höra tjänster som främjar personens livskompetens samt arbets- och funktionsförmåga. I tjänsterna kan det ingå individ- och gruppbaserad verksamhet som kan genomföras i olika verksamhetsmiljöer. I tjänsten ska alltid ingå det stöd och den handledning som personen behöver och som tillhandahålls individuellt eller i grupp. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska samordnas med de övriga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster, den offentliga arbetskraftsservice samt de övriga tjänster och stödåtgärder som personen behöver.

Ordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte grundar sig på en aktiveringsplan eller sektorsövergripande sysselsättningsplan som utarbetas tillsammans med klienten.

2.2 Aktiveringsplan

Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte tillämpas enligt 3 § 1 mom. i lagen på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös som inte har fyllt 25 år och som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd, och för vilken det har utarbetats en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) och som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar under de senaste tolv kalendermånaderna eller har fått arbetslöshetsdagpenning under arbetslöshetsdagpenningssperioden enligt 6 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Lagen tillämpas också på en person för vilken det har ordnats ett samtal om jobbsökning enligt 32 § 1 mom. 2 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice och vars huvudsakliga försörjning de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

Lagen tillämpas också på en person som har fyllt 25 år och som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller som får utkomststöd och för vilken det tidigare har utarbetats en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice och som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar, eller som efter arbetslöshetsdagpenningssperioden enligt 6 kap. 7 eller 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar på grund av arbetslöshet. Lagen tillämpas också på en person vars huvudsakliga försörjning under de senaste tolv månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

Lagen tillämpas på anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte också för personer som uppfyller de ovan beskrivna definitionerna och som på det sätt som anges i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (381/2023) har hänvisats till samarbetsmodellen för sektorsövergripande stöd och tillsammans med vilka det utarbetas en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt 4 § i den lagen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ersätter då aktiveringsplanen enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

För den som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet eller som får arbetslöshetsdagpenning kan på begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i 3 § 1 och 2 mom., om välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar.

2.3 Utarbetande av aktiveringsplan

Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte förpliktar Arbetskraftsmyndigheten och Valfärdsområdet att utarbeta en aktiveringsplan tillsammans med en person som uppfyller aktiveringsvillkoret. Aktiveringsvillkoret uppfylls när personen har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd på grund av arbetslöshet under den tid som anges i 3 § 1 eller 2 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Folkpensionsanstalten (FPA) lämnar uppgifter om uppfyllandet av antalet utbetalningsdagar till Arbetskraftsmyndigheten när det gäller arbetslöshetsförmåner och till Valfärdsområdet när det gäller utkomststöd. Valfärdsområdet och Arbetskraftsmyndigheten ska när de har fått informationen utan dröjsmål vidta åtgärder för utarbetande av en aktiveringsplan. Den som uppfyller de ovannämnda villkoren är skyldig att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan tillsammans med Arbetskraftsmyndigheten och Valfärdsområdet.

Innan Arbetskraftsmyndigheten vidtar åtgärder ska den försäkra sig om att en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice har utarbetats tillsammans med personen i fråga. Innan Valfärdsområdet vidtar åtgärder ska det försäkra sig om att Arbetskraftsmyndigheten tillsammans med personen i fråga har utarbetat en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice eller att Arbetskraftsmyndigheten har gett den som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten i denna lag tillfälle att delta i ett samtal om jobbsökning enligt 32 § 1 mom. 2 punkten i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice. Om det inte har varit möjligt att utarbeta en sysselsättningsplan eller bereda personen i fråga tillfälle att delta i ett samtal om jobbsökning på grund av att hans eller hennes jobbsökning inte är i kraft, ska Valfärdsområdet vidta åtgärder för att utarbeta en aktiveringsplan.

Aktiveringsplanen är en plan som ersätter sysselsättningsplanen och den ska revideras till dess att personen i fråga uppfyller arbetsvillkoret i 5 kap. 3 eller 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Arbetskraftsmyndigheten, Valfärdsområdet och personen i fråga kommer överens om aktiveringsplanens varaktighet, ändringar som gäller planen och återupptagandet av en avbruten plan. Arbetskraftsmyndigheten ska revidera aktiveringsplanen när det gäller jobbsökningsskyldigheten var tredje månad.

När aktiveringsplanen utarbetas utgör den offentliga Arbetskraftsservicen de primära tjänsterna för en arbetslös person. Om Arbetskraftsmyndigheten, Valfärdsområdet och personen tillsammans bedömer att personen till följd av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan inte kan delta i offentlig Arbetskraftsservice eller arbete, ska arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller i enlighet med speciallagar sådan socialservice, samt sådana hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster som förbättrar personens arbets- och funktionsförmåga ingå i aktiveringsplanen.

2.4 Samarbetsmodell för sektorsövergripande stöd och sektorsövergripande sysselsättningsplan

Lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (381/2023), som trädde i kraft vid ingången av 2025, innehåller bestämmelser om en samarbetsmodell för sektorsövergripande stöd som främjar sysselsättningen. Enligt 2 § är samarbetsmodellen för sektorsövergripande stöd som främjar sysselsättningen en modell där Arbetskraftsmyndigheten, Valfärdsområdet och FPA tillsammans bedömer en arbetslös persons servicebehov på ett sektorsövergripande plan, planerar och samordnar den service som är ändamålsenlig för att arbetslösa ska få arbete så att den bildar en sammanhängande helhet samt ansvarar för att serviceprocessen framskrider och följs upp. Service som ska samordnas inom samarbetsmodellen för sektorsövergripande stöd

som främjar sysselsättningen är arbetskraftsservice, social- och hälsovårdstjänster samt rehabiliteringstjänster. I lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen föreskrivs det inte om kundkriterier som baserar sig på arbetslöshetens längd, utan en arbetslös kan enligt 3 § i den lagen hänvisas till sektorsövergripande bedömning av servicebehovet, om det bedöms att sysselsättningen av den arbetslösa förutsätter samordning av arbetskraftsservicen samt social-, hälso- och rehabiliteringstjänsterna enligt samarbetsmodellen. Enligt förarbetena till lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (RP 207/2022 rd, s. 347) är det fråga om ett långvarigt stödbehov som inte kan lösas enbart genom att myndigheterna konsulterar varandra.

Bestämmelser om den sektorsövergripande sysselsättningsplanen finns i 4–7 § i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ska enligt 5 § omfatta arbetskraftsservice, socialtjänster, hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster i enlighet med den arbetslösas servicebehov. Dessutom kan planen vid behov omfatta andra tjänster som ökar den arbetslösas kompetens, arbetsmarknadsfärdigheter och arbets- och funktionsförmåga samt åtgärder som gäller jobbsökning. Planen ska innehålla en överenskommelse om hur den ska följas upp. Sysselsättningsplanen ska innefatta en sådan jobbsökningsskyldighet som avses i 5 kap. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice, om inte något annat följer av 48 § i den lagen.

Kundrelationen inom det sektorsövergripande stödet inleds när den sektorsövergripande bedömningen av servicebehovet påbörjas. Arbetskraftsmyndigheten, välfärdsområdet och den arbetslösa personen ska tillsammans upprätta en sektorsövergripande sysselsättningsplan utifrån den sektorsövergripande bedömningen av servicebehovet. Om den arbetslösa personens servicebehov innefattar rehabiliteringstjänster som FPA tillhandahåller, ska FPA vara med om att upprätta planen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ska vara klar inom tre månader från det att bedömningen av servicebehovet har påbörjats. Under denna tid ska den arbetslösa personen också få handledning inriktad på att ge personen bättre färdigheter att föra processen mot sysselsättning framåt och göra personen mer engagerad i den.

Om det vid den sektorsövergripande bedömningen av servicebehovet konstateras att den arbetslösa inte har behov av samordning av tjänster, avslutas kundförhållandet inom samarbetsmodellen och ansvaret för serviceprocessen övergår till den instans som remitterat kunden till den sektorsövergripande bedömningen av servicebehovet. En arbetslös kan också hänvisas till någon annan ändamålsenlig service. (RP 207/2022 rd, s. 372.)

Enligt 7 § i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen är en arbetslös person skyldig att delta i upprättandet av en sektorsövergripande sysselsättningsplan och i översynen av planen, genomföra planen samt ansöka om och delta i den service som ingår i planen. Den arbetslösa personen är också skyldig att inom den tid och på det sätt som överenskommits i planen informera de myndigheter som var med om att upprätta sysselsättningsplanen om hur personen har genomfört planen.

Bestämmelser om översyn av den sektorsövergripande sysselsättningsplanen finns i 6 § i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen. Arbetskraftsmyndigheten ska se till att sysselsättningsplanen ses över enligt vad som är nödvändigt mot bakgrund av den arbetslösa personens servicebehov, dock minst var tredje månad, samt när personen särskilt begär det, såvida det inte med hänsyn till personens situation är uppenbart onödigt. Välfärdsområdet och FPA ska delta i översynen av sysselsättningsplanen i fråga om sådana i planen avtalade tjänster som de har organiseringsansvar för och på det sätt som den arbetslösas servicebehov förutsätter.

2.5 Bedömning av nuläget

Enligt den arbetsförmedlingsstatistik som förs av NTM-centralernas utvecklings- och förvaltningscenter, nedan utvecklings- och förvaltningscentret, upprättades år 2024 sammanlagt 88 536 aktiveringsplaner, av vilka 10 508 planer gällde personer under 25 år. Det upprättades 78 217 sektorsövergripande sysselsättningsplaner, av vilka 7 350 planer gällde personer under 25 år. Jämfört med 2023 har antalet planer ökat. År 2023 upprättades det 80 240 aktiveringsplaner, av vilka 9 019 planer gällde personer under 25 år. Det upprättades sammanlagt 67 502 sektorsövergripande sysselsättningsplaner 2023 och av dem gällde 6 611 planer personer under 25 år.¹

Enligt 27 § 2 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska FPA till välfärdsområdet lämna uppgifter om arbetslösa personer under 25 år vars huvudsakliga utkomst under de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet. Dessutom lämnas uppgifter om personer som har fyllt 25 år och vars huvudsakliga utkomst under de senaste 12 månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet. FPA skickade år 2024 sammanlagt 16 838 anmälningar till välfärdsområdena om arbetslösa som uppfyllde det ovan beskrivna aktiveringsvillkoret. Av dessa gällde 7 302 anmälningar personer under 25 år som uppfyllt aktiveringsvillkoret. Antalet anmälningar har ökat sedan 2023, då det gjordes sammanlagt 12 005 anmälningar och antalet anmälningar om personer under 25 år var 6 835.²

Enligt utvecklings- och förvaltningscentrets bokslut 2023 användes för upprättandet av sektorsövergripande sysselsättningsplaner och aktiveringsplaner 307 årsverken vid arbets- och näringsbyråerna.³ Ansvar för att ordna offentlig arbetskraftsservice överfördes den 1 januari 2025 från statens arbets- och näringsbyråer till kommunerna och de samarbetsområden som kommunerna bildar.

I en undersökning som genomfördes av Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab och Institutet för hälsa och välfärd⁴ kartlades situationen i fråga om social- och hälsovårdstjänster som stöder sysselsättning och arbetsförmåga bland personer i arbetsför ålder, samt deras gränssnitt inom välfärdsområdena i början av 2024. I svaren på undersökningen framfördes olika behov av att utveckla lagstiftningen. Behoven av utveckling gällde i synnerhet lagstiftningen om socialvård och socialservice. I svaren framfördes synpunkter på till exempel utveckling av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, underlättande av aktiveringsplaneringen och informationsgång över sektorsgränserna. I diskussionsunderlaget bedömdes det dessutom att de kriterier för kundrelationen som förnyats i samband med samarbetsmodellen i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen kan medföra en betydande ökning av antalet kunder och ändra kundkretsens sammansättning.

¹ NTM-centralernas utvecklings- och förvaltningscenter <https://www.tyonvalitystilasto.fi/>.

² FPA:s statistikdatabas Kelasto, <https://tietotarjotin.fi/sv/statistikdata/2051231/statistikdatabasen-kelasto>.

³ Utvecklings- och förvaltningscentrets bokslut 2023, <https://www.doria.fi/handle/10024/188779>.

⁴ Vogt, Ellen; Saikku, Peppi; Blomgren, Sanna; Karjalainen, Jarno; Kock, Tuula; Normia-Ahlsten, Leena, Social- och hälsovårdstjänster som stöder sysselsättning och arbetsförmåga i välfärdsområdena 2024: Resultat av en undersökning genomförd för välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Diskussionsunderlag 44/2024. <https://www.julkari.fi/handle/10024/149671>

I socialbarometern för 2023⁵ som gjordes av SOSTE Finlands social och hälsa rf utreddes det hur de som arbetar vid arbets- och näringsbyråerna och kommunernas sysselsättningstjänster bedömer skötseln av sysselsättningen. Överföringen av social- och hälsovårdstjänsterna till välfärdsområdena bedömdes allmänt taget ha stor inverkan på samordningen av social- och hälsovårdstjänsterna och sysselsättningstjänsterna. Konsekvenserna ansågs gälla i synnerhet arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och i viss mån även aktiveringsplanerna för arbetslösa. Det var dock för tidigt att bedöma konsekvenserna närmare. Av svaren framgår det ändå att det finns utmaningar när det gäller såväl utarbetandet av aktiveringsplaner som tillgången till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Även om lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte innehåller bestämmelser om förhållandet mellan aktiveringsplanen och den sektorsövergripande sysselsättningsplanen, finns det vid tillämpningen av lagarna oklarhet och överlappningar när det gäller utarbetandet av aktiveringsplaner och sektorsövergripande sysselsättningsplaner. I lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte finns detaljerade bestämmelser till exempel om välfärdsområdenas och arbetskraftsmyndighetens skyldighet att tillsammans inleda utarbetandet av en aktiveringsplan på basis av arbetslöshetens längd samt om uppdatering och undertecknande av planen. Efter social- och hälsovårdsreformen och i och med den nya modellen för arbetskraftsservice har de detaljerade bestämmelserna upplevts som osmidiga och resurskrävande.⁶ Det upplevs också att det finns oklarheter när det gäller förhållandet mellan social rehabilitering enligt socialvårdslagen och lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Remissvaren om det utkast till proposition med förslag till lagstiftning om utveckling av serviceprocessen för arbetssökande och arbetsförmedlingstjänsterna⁷ som bereds vid arbets- och näringsministeriet innehåller också kommentarer om aktiveringsplaneringen. I utlåtandena har man bland annat uppmärksammat problemen med de nuvarande bestämmelserna om aktiveringsplanering och praxis när det gäller genomförandet. I remissvaren understöds ett förslag om att aktiveringsplanerna i fortsättningen ska utarbetas utifrån kundens individuella servicebehov. Ett kategoriskt utarbetande av aktiveringsplaner på basis av arbetslöshetens längd eller antalet utbetalningsdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa understöds inte. Enligt remissvaren leder den nuvarande regleringen ofta till situationer där en aktiveringsplan utarbetas för en kund som i själva verket inte har behov av social- och hälsovårdstjänster. Detta leder till ineffektivitet i serviceprocessen och förbrukar myndigheternas knappa resurser. I remissvaren har det dessutom betonats att utarbetandet av planen är en tung och administrativt belastande process som inte i alla situationer ger något mervärde när det gäller kundens serviceprocess. Liknande observationer har framkommit också i andra sammanhang, till exempel i svaren på finansministeriets enkät om att avveckla normer⁸.

⁵ Landén, Pia; Peltosalmi, Juha; Typpö, Linda, Socialbarometern 2023:1 Sysselsättning (på finska, avsnitt om slutledningar på svenska). SOSTE Finlands social och hälsa rf 2023.

<https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2023/04/2023-04-18-sosiaalibarometri-tyollisyys.pdf>.

⁶ Sosiaalihuollon hukkahdin tulokset (på finska) <https://vaikuttavuusseura.wordpress.com/hukkajahti/>.

⁷ Arbets- och näringsministeriets begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om utveckling av serviceprocessen för arbetssökande och arbetsförmedlingstjänsterna.

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=0c994c03-ab7e-496a-969c-f9982883506e&respondentId=00000000-0000-0000-0000-000000000000&proposalLanguage=9ff64fe9-04da-4471-9f0c-3f2016e71b4f>

⁸ https://vm.fi/-/kuntien-normien-keventamishdotukset-etenevat-jo-90-normia-purettu-tai-keventymassa?languageId=sv_SE.

Riksdagens biträdande justitieombudsman har i sina avgöranden om aktiveringsplanering konstaterat att långvarig arbetslöshet eller utbetalning av arbetsmarknadsstöd inte ger rätt att dra slutsatser om att en person har begränsningar i sin arbets- och funktionsförmåga.⁹ Dessutom har biträdande justitieombudsmannen uppmärksammat knapphändigt innehåll i aktiveringsplanerna och att de strider mot lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte¹⁰. Också inom forskning som gäller tjänsterna för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har det framförts att alla personer som deltagit i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte inte har varit i behov av rehabilitering.¹¹

Före social- och hälsovårdsreformen utfördes arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i kommunerna på ett flertal olika sätt och ofta hade kontakten till socialservicen brutits. I ungefär varannan kommun fanns en enhet som centraliserat svarade för skötseln av sysselsättningen.¹² I en undersökning som gjordes 2016 rapporterade kommunala beslutsfattare och den högsta ledningen i kommunerna att de anser att det är viktigt att kommunens betalningsandel i arbetsmarknadsstödet sänks och att arbetslösa hänvisas till aktiverande verksamhet, i synnerhet arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, som är den enda kommunala sysselsättningsfrämjande servicen.¹³

I början av social- och hälsovårdsreformen år 2023 började välfärdsområdena förenhetliga och utveckla olika handlingsätt regionalt. Under välfärdsområdenas första verksamhetsår har bristen på tillräcklig personal blivit ett mer synligt problem än tidigare. Bristen på arbetskraft inom social- och hälsovården i kombination med välfärdsområdenas strama finansieringsläge har gjort det svårt att åtgärda personalbristen. Dessutom förväntas personalbehovet fortsätta öka snabbt under 2020- och 2030-talet enligt en rapport från Institutet för hälsa och välfärd.¹⁴ Problemen med personalresurserna har också återspeglats i utarbetandet av aktiveringsplaner.

⁹ EOAK/5424/2017, EOAK/274/2018, EOAK/5860/2019.

¹⁰ EOAK/5479/2019, EOAK/233/2021.

¹¹ Mäntyneva, Päivi, Aktiivisen sosiaalipolitiikan ytimessä : etnografinen tutkimus kuntouttavasta työtoiminnasta. Akademisk avhandling, Helsingfors universitet 2020 (på finska). <https://helda.helsinki.fi/items/4cae2ade-cf7e-4015-af0a-00a9a7327f62>; Saikku, Peppi Vaikastei työllistävien palvelurakenteet kunnissa: aktivoiminnin ja sosiaalityön yhteydet muuttuvassa tilanteessa. I Blomgren, Sanna; Karjalainen, Jouko; Karjalainen, Pekka; Kivipelto, Minna; Saikkonen, Paula; Saikku, Peppi. Sosiaalityö, palvelut ja etuudet muutoksessa. [Socialt arbete, tjänster och förmåner i förändring]. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Rapport 4/2016. <https://www.julkari.fi/handle/10024/130515>

¹² Saikku, Peppi, Vaikastei työllistävien palvelurakenteet kunnissa: aktivoiminnin ja sosiaalityön yhteydet muuttuvassa tilanteessa; Vaikastei työllistävien työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirto valtiolta kunnille. Beredningsgruppens rapport 14.1.2016. Arbets- och näringsministeriet. <https://tem.fi/documents/1410877/16401098/Raportti+14012015.pdf/ac4cab15-c12a-46b0-b71c-d64c9a541063/Raportti+14012015.pdf?t=1573202697000>.

¹³ Saikku, Peppi, Vaikastei työllistävien palvelurakenteet kunnissa: aktivoiminnin ja sosiaalityön yhteydet muuttuvassa tilanteessa.

¹⁴ Honkatukia, Juha i Tynkkynen, Liina-Kaisa; Paatela, Satu; Aalto, Anna-Mari; Keskimäki, Ilmo; Nykänen, Eeva; Peltola, Mikko; Sinervo, Timo; Tammi, Tuukka; Viita-aho, Marjaana (red.), Lägesbilder från välfärdsområdena – ändringar i servicesystemet under de första åren av social- och hälsovårdsreformen. Institutet för hälsa och välfärd. Rapport 3/2025 (på finska, sammandrag på svenska). <https://www.julkari.fi/handle/10024/151017>.

Enligt socialbarometern 2023¹⁵ var de mest centrala utmaningarna för personalen inom sysselsättningstjänsterna den ökade arbetsmängden, det mångskiftande servicebehovet bland kunderna, bredden på uppgifterna, den nordiska modellen för arbetskraftsservice och den psykiska belastningen på personalen. Ansvar för att ordna arbetskraftsservice överfördes till kommunerna vid ingången av 2025, vilket innebär att arbetskraftsmyndigheternas verksamhet eller propositionens konsekvenser för deras verksamhet inte kan bedömas i detalj. De utmaningar som nämndes i socialbarometern gäller dock mycket sannolikt också nya arbetskraftsmyndigheter.

Enligt uppgifter från välfärdsområdena har överföringen av arbetskraftsservicen medfört förändringar i kontaktytorna i fråga om den sysselsättningsfrämjande servicen och förändringarna förväntas fortsätta. Inom välfärdsområdena och sysselsättningsområdena har det konstaterats att de sparåtgärder som redan vidtagits i välfärdsområdena påverkar välfärdsområdenas möjligheter att delta i åtgärder enligt den gällande lagen och att alla välfärdsområden inte har tillräckliga resurser för att delta i utarbetandet av aktiveringsplaner enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte på det sätt som avses i lagen. Enligt arbetskraftsmyndigheterna har resursläget i välfärdsområdena också på vissa håll inneburit utmaningar för verksamheten enligt lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen.¹⁶

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att underlätta de myndighetsuppgifter som hänför sig till aktiveringsplanering och att åtgärda de överlappningar som finns mellan aktiveringsplanen och den sektorsövergripande sysselsättningsplanen. Syftet med propositionen är också att effektivisera förvaltningen, göra lagstiftningen smidigare och säkerställa tillräckliga personalresurser inom välfärdsområdena. Syftet med propositionen är dessutom att förbättra hållbarheten i de offentliga finanserna.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ändras så att aktiveringsvillkoret och utarbetandet av en aktiveringsplan i fortsättningen endast ska gälla arbetslösa som får utkomststöd. När det gäller arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsförmån föreslås det att den sektorsövergripande sysselsättningsplan som avses i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen ersätter aktiveringsplanen som grund för hänvisning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Enligt förslaget ska aktiveringsplaner i fortsättningen utarbetas endast för personer som får utkomststöd på grund av arbetslöshet. För personer som har rätt till arbetslöshetsförmån ska det

¹⁵ Landén, Pia; Peltosalmi, Juha; Typö, Linda, Socialbarometern 2023:1 Sysselsättning (på finska, avsnitt om slutledningar på svenska). SOSTE Finlands social och hälsa rf 2023.

<https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2023/04/2023-04-18-sosiaalibarometri-tyollisyys.pdf>.

¹⁶ T.ex.

<https://vm.fi/documents/10623/231063458/Ehdotukset%20jotka%20arvioitavina%20hankkeissa%2019.3.2025.pdf/9014be7d-a668-acf7-e554-e726f048b115/Ehdotukset%20jotka%20arvioitavina%20hankkeissa%2019.3.2025.pdf?t=1742307535761> (på finska).

enligt förslaget i fortsättningen upprättas en sysselsättningsplan enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan i enlighet med lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen. På detta sätt undviks situationer som orsakas av aktiveringsplaneringen enligt nuvarande förfarande där aktiveringsplaner utarbetas sektorsövergripande för sådana arbetslösa personer som inte har behov av samordning av social- och hälsovårdstjänster och arbetskraftsservice. Personer ska även i fortsättningen hänvisas till tjänster för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte endast på grundval av aktiveringsplanen (de som får utkomststöd) eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026. Lagändringen minskar välfärdsområdenas och arbetskraftsmyndigheternas kostnader, eftersom skyldigheten att utarbeta en aktiveringsplan för dem som får arbetslöshetsförmån slopas. Bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna grundar sig på statistik om antalet planer som gjorts upp, uppskattningar av mängden arbetstid som används för planerna samt riktgivande uppskattningar om hurdan andel av aktiveringsplanerna som faller bort i och med lagändringen. Konsekvensbedömningen och de antaganden som ligger till grund för bedömningen är förknippade med betydande osäkerhet, eftersom exakta uppgifter om antalet aktiveringsplaner som utarbetats för personer som får arbetsmarknadsstöd inte fanns att tillgå innan propositionen sändes på remiss. Konsekvensbedömningen försvåras dessutom av att sysselsättningsområdena nyligen inlett sin verksamhet, av de ändringar som den innebär samt av balanseringen av välfärdsområdenas ekonomi och regeringens riktlinjer när det gäller kommande inbesparingar inom socialvården, vilka kan förväntas inverka på välfärdsområdenas ordnande av verksamheten.

Enligt utvecklings- och förvaltningscentrets bokslut användes år 2023 vid arbets- och näringsbyråerna sammanlagt 307 årsverken för sektorsövergripande sysselsättningsplaner och aktiveringsplaner, och totalkostnaderna i anknytning till dem var 20,9 miljoner euro. Motsvarande uppgifter fanns inte tillgängliga för 2024 innan propositionen sändes på remiss. Enligt utvecklings- och förvaltningscentrets arbetsförmedlingsstatistik gjordes 2024 sammanlagt 88 536 aktiveringsplaner och 78 217 sektorsövergripande sysselsättningsplaner. När det gäller det totala antalet planer och de årsverken som använts för dem uppskattades det att det i genomsnitt gick åt 2,82 timmar till att utarbeta en plan. Det bör noteras att det totala antalet planer som utarbetats tidigare år omfattar såväl nya planer som uppdateringar av planer både när det gäller aktiveringsplanerna och de sektorsövergripande sysselsättningsplanerna. Den tidsberäkning som använts i konsekvensbedömningen baserar sig på ett genomsnitt av dessa, eftersom det inte fanns tillgång till närmare information om tidsanvändningen uttryckligen i fråga om nya aktiveringsplaner.

I propositionen föreslås det att aktiveringsvillkoret och utarbetandet av en aktiveringsplan i fortsättningen endast ska gälla arbetslösa som får utkomststöd på grund av arbetslöshet. Vid bedömningen av konsekvenserna fanns det inga exakta uppgifter om hur stor del av alla aktiveringsplaner som har utarbetats för personer som uppfyller detta villkor. Mer exakt information blir eventuellt tillgänglig under sommaren 2025 och konsekvensbedömningen uppdateras utifrån den informationen. Lagändringen beräknas minska antalet aktiveringsplaner som utarbetas med 55 procent. Det här innebär att det i fortsättningen kommer att göras cirka 48 695 färre aktiveringsplaner eller uppdateringar av dem. Utifrån det som beskrivs ovan kan det uppskattas att den tid som används för att utarbeta en plan är cirka 2,8 timmar. Därmed kan det beräknas att den tid som används för aktiveringsplanerna minskar med sammanlagt cirka

137 340 timmar och beräknat enligt lönekostnaderna för socialarbetare¹⁷ innebär detta en möjlig besparing på 5,47 miljoner euro.

Uppskattningen är dock förenad med betydande osäkerhet när det gäller antagandena i den. Dessutom beräknas lagändringen delvis öka antalet sektorsövergripande sysselsättningsplaner, vilket minskar den föreslagna ändringens eventuella spareffekter. Antalet sektorsövergripande sysselsättningsplaner beräknas öka med 40 procent, vilket på basis av antalet planer för 2024 innebär 31 290 fler planer. Utifrån den genomsnittliga tiden för utarbetande av en plan och lönekostnaderna för socialarbetare beräknas det att detta ökar kostnadseffekten av de sektorsövergripande sysselsättningsplanerna med 3,51 miljoner euro. Således innebär effekten av det minskade antalet aktiveringsplaner och det ökade antalet sektorsövergripande sysselsättningsplaner att behovet av finansiering hos välfärdsområdena minskar med sammanlagt 1,96 miljoner euro.

Statens finansiering till välfärdsområdena minskas till fullo enligt de ändrade uppgifterna i enlighet med 9 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021). Den ändring i välfärdsområdenas finansiering som den föreslagna ändringen medför är måttlig med tanke på den totala nivån för finansieringen. Sett till hela landet är välfärdsområdenas statliga finansiering enligt finansministeriets kalkyler från december 2024 sammanlagt cirka 26,2 miljarder euro 2025. Ändringens inverkan på den statliga finansieringen är cirka -0,01 procent av den totala finansieringen.

Beaktandet av konsekvenserna i välfärdsområdenas kalkylerade finansiering kan inriktas på alla områdesspecifika bestämningsfaktorer för finansieringen. Alternativt kan den minskning av finansieringen som ändringen medför inriktas på exempelvis kriterierna för socialvården. Fördelningssättet inverkar på hur finansieringen fördelas mellan välfärdsområdena efter ändringen. Cirka 81 procent av den kalkylerade finansieringen för social- och hälsovården fördelas utifrån kriterier som beskriver servicebehovet i välfärdsområdena. Av den kalkylerade finansieringen av social- och hälsovården fördelas cirka 17,6 procent (cirka 4,5 miljarder euro 2025) enligt kriteriet för servicebehovet inom socialvård. Om den minskning av finansieringen som den föreslagna lagändringen medför inriktas på kriteriet för servicebehovet inom socialvård, innebär det ett avdrag på högst 195 080 euro och minst 28 130 euro i välfärdsområdenas finansiering. Effekterna i euro kan anges mer exakt för varje välfärdsområde när de bestämningsfaktorer som tillämpas på finansieringen för 2026 blir tillgängliga sommaren 2025.

I och med propositionen kommer Arbetskraftsmyndighetens administrativa arbete att minska i fråga om de kunder för vilka det enligt den gällande lagen ska utarbetas en aktiveringsplan. Till övriga delar förblir Arbetskraftsmyndigheternas uppgifter i anslutning till serviceprocessen för arbetslösa oförändrade. Propositionen bedöms således inte ha sådana konsekvenser som i betydande grad minskar eller ökar kostnaderna för kommunerna.

4.2.2 Konsekvenser för de arbetslösa ställning

Konsekvenser för arbetslösa som är berättigade till arbetslöshetsförmån

¹⁷ I beräkningen av lönekostnaderna har den uppskattade lönen för en socialarbetare 2024, inklusive lönebikostnader och semesterpenning, använts. Lönekostnaderna justeras till 2026 års nivå när uppgifterna preciseras.

Service för arbetslösa har i och med den förnyade modellen för arbetskraftsservice förbättrats våren 2022 jämfört med tidigare och genom lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen, som trädde i kraft vid ingången av 2025, slopades tidsfristerna för inledande av kundförhållanden i fråga om sektorsövergripande service som främjar sysselsättningen. Konsekvenserna av detta lagförslag bedöms således vara små. Den föreslagna ändringen kan eventuellt minska antalet personer som hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, eftersom tjänsterna för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i fortsättningen med större sannolikhet kommer att riktas till de kunder som drar mest nytta av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Såsom det framgick av bedömningen av nuläget deltar med stor sannolikhet personer som inte har behov av socialservice för närvarande i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det är också möjligt att det i servicen deltar personer som med beaktande av deras arbets- och funktionsförmåga borde hänvisas till primär sysselsättningsfrämjande service. Enligt 3 § i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen är ett villkor för den sektorsövergripande bedömningen av servicebehovet hinder för arbete som består av sådana begränsningar av arbets- och funktionsförmågan eller problem med livshanteringen som inte kan lösas enbart genom att myndigheterna konsulterar varandra. I och med tillämpningen av lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen hänvisas till tjänsterna i fortsättningen mer specifikt sådana arbetslösa vars arbetslöshet i högre grad beror på andra omständigheter än bristen på lediga jobb eller avsaknaden av yrkeskompetens.

I samband med behandlingen av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte konstaterade riksdagens social- och hälsovårdsutskott i sitt betänkande (ShUB 38/2000 rd) att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är en sekundär åtgärd och att [de dåvarande] arbetskraftsbyråerna därför måste stödja de arbetssökandes sysselsättning genom att först pröva övriga tjänstehelheter. De primära åtgärderna bör också genomföras så att bara de deltar i verksamhet i rehabiliteringssyfte som har behov av det för att sysselsättas. Social- och hälsovårdsministeriet har också i olika sammanhang betonat målen med arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och arbetskraftsservicens primära karaktär i förhållande till arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte.

Målet med arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska vara att klienternas arbets- och funktionsförmåga förbättras så att de kan delta i offentlig arbetskraftsservice eller i arbete. Arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte är inte avsedd för sådana arbetslösa som förmår delta i offentlig arbetskraftsservice eller i arbete. Det finns dock tecken på att också personer som skulle ha kunnat delta i ovannämnda tjänster eller arbete har hänvisats till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Fram till ingången av 2025 ledde deltagande i sysselsättningsfrämjande service (såsom arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte) till att kommunens betalningsandel av arbetsmarknadsstödet slopades. I fortsättningen slopas den ovannämnda betalningsandelen endast som en följd av att personen blir sysselsatt. Det här medför på lång sikt att användningen av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte minskar. Därför kan det vara svårt att bedöma hur ändringen i antalet upprättade aktiveringsplaner inverkar på antalet kunder som hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Propositionen kan ha positiva konsekvenser för sysselsättningen, eftersom den tid som går åt till att uppfylla aktiveringsvillkoret enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte kan anses vara relativt lång och de faktorer som ligger bakom arbetslösheten för många arbetslösa kan bli mer komplicerade och försvåras innan utarbetandet av en aktiveringsplan inleds. Dessutom slopas skyldigheten att tillsammans utarbeta en plan när det gäller sådana arbetslösa som inte har behov av gemensam aktivering. Arbetskraftsmyndigheten kan således främja sysselsättningen utan att behöva avtala om tid för den lagstadgade aktiveringen och vänta på ett arbetspar från socialvårdens sida.

Särskilt när det gäller unga arbetslösa är det viktigt att få tillgång till tjänsterna i rätt tid, så att hinder för sysselsättningen kan åtgärdas i tid och etableringen i arbetslivet stärkas. Dessutom konstateras det i en rapport som undersökte bakgrundsinformation om unga som deltagit i sysselsättningsfrämjande åtgärder och deras situation efter åtgärderna att aktiveringsåtgärder kan vara behövliga för unga personer, även om de inte har några sådana effekter som direkt kan observeras som sysselsättningseffekter. Enligt de som utarbetat rapporten tyder resultaten också på att det i bakgrunden hos unga som upprepade gånger varit föremål för aktiveringsåtgärder finns olika, kumulerade brister i välfärden och ett behov av samordning av många olika tjänster.¹⁸ I fortsättningen ska dessa servicebehov bemötas genom att den arbetslösa hänvisas till sektorsövergripande bedömning av servicebehovet och utarbetande av en sektorsövergripande sysselsättningsplan.

Konsekvenser för arbetslösa som får utkomststöd

Utkomststödet är ett minimiskydd som grundar sig på behovsprövning och som syftar till att stödja försörjningen särskilt för personer som har det sämre ställt. De som får utkomststöd har ofta många slags brister i välfärden, till exempel när det gäller boendeförhållanden, hälsa och arbetsförmåga. Utkomststödet är ursprungligen avsett att vara tillfälligt, och om det fortsätter är avsikten inte heller att det ska vara den huvudsakliga inkomsten. Möjligheterna för dem som får utkomststöd på grund av arbetslöshet att få tillgång till service enligt sina behov bör tryggas. Också i Europeiska unionens råds rekommendation om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering (2023/C 41/01)¹⁹ konstateras det att medlemsstaterna bör säkerställa faktisk och jämlik tillgång till möjliggörande tjänster. För att ta itu med olika hinder som personer som saknar tillräckliga resurser möter för social inkludering rekommenderas medlemsstaterna dessutom att genomföra en behovsbedömning där man utreder hinder för en persons sociala inkludering och sysselsättning och då identifierar möjliggörande och väsentliga tjänster som är nödvändiga för att hantera dessa hinder.

Utkomststödet – liksom arbetslöshetsförmånerna – är knutna till skyldigheter för kunderna. FPA anvisar dem som får utkomststöd på grund av arbetslöshet att anmäla sig som arbetslösa arbetssökande. Underlåtenhet att anmäla sig kan leda till att den grunddel som används i utkomststöds-kalkylen minskas. Bland dem som får långvarigt utkomststöd finns svårssysselsatta personer. Dessutom kan arbetslösa som trots uppmaningar inte har anmält sig som arbetslösa arbetssökande antas ha omfattande brister i välbefinnandet. Dessa personer kan bedömas ha nytta av omfattande socialservice som beaktar olika livsområden och i synnerhet av sektorsövergripande samarbete där såväl socialvården som hälso- och sjukvården samt arbetskraftsmyndigheten är involverade.

Också personer som får utkomststöd på grund av arbetslöshet och som inte har anmält sig som arbetslösa arbetssökande har möjlighet att få tillgång till tjänster enligt lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen. Skillnaden mellan lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen och lagen om arbetsverksamhet i

¹⁸ Sutela, Elina; Haapakorva, Pasi; Marttila, Mikko; Ristikari, Tiina: I håven? Bakgrundsinformation om unga som deltagit i aktiveringsåtgärder samt uppgifter om hur de placerat sig efter åtgärderna. En jämförelse mellan de sex största städerna i Finland utgående från registermaterialet 'Nationell födelsekohort 1987'. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Arbetsdokument 5/2018. <https://www.julkari.fi/handle/10024/136130> (på finska, svenskt sammandrag).

¹⁹ Rådets rekommendation av den 30 januari 2023 om tillräcklig minimiinkomst som säkerställer aktiv inkludering (2023/C 41/01), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj:JOC_2023_041_R_0001.

rehabiliteringssyfte är dock att i den senare utgör uppfyllandet av aktiveringsvillkoret en lagstadgad skyldighet för myndigheten att utarbeta en plan, medan upprättandet av en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen förutsätter att myndigheten bedömer behovet av samordning av tjänster innan kunden vid behov hänvisas till en sektorsövergripande bedömning av servicebehovet. Utifrån bedömningen upprättas en sektorsövergripande sysselsättningsplan eller, om det inte finns behov av samordning av tjänster, avslutas kundrelationen inom det sektorsövergripande stödet.

Om aktiveringsvillkoret inte fanns, skulle tillgången till serviceprocessen för dem som får utkomststöd i stor utsträckning vara beroende av personens egen aktivitet eller av behandlingen av FPA:s anmälningar till välfärdsområdena. Detta skulle vara särskilt problematiskt i de fall där det fattats beslut om att sänka utkomststödet grunddel. I undersökningsmaterialet för undersökningen Socialbarometern 2025, som publiceras i juni 2025, har man samlat in socialarbetarnas och FPA:s tjänstemäns synpunkter på utvecklingsbehoven när det gäller utkomststödet. Av svaren framgår att man inom det sociala arbetet inte nödvändigtvis ens hinner reagera på anmälningar, i synnerhet i fråga om en sänkning av grunddelen med 20 procent. Å andra sidan framfördes det också i svaren att endast en liten del av de klienter som hänvisats från FPA till socialväsendet verkligen behövde i synnerhet socialservice. Det bör dock noteras att man i aktiveringsplanen också kan komma överens om andra tjänster än socialservice.

Tillgången till service som främjar arbets- och funktionsförmågan samt sysselsättningen för arbetslösa som får utkomststöd grundar sig i stor utsträckning på aktiveringsvillkoret enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Därför föreslås det i denna proposition inga ändringar i aktiveringsvillkoret för denna grupp, vilket innebär att propositionen således inte har några konsekvenser för arbetslösa som får utkomststöd. Att behålla aktiveringsvillkoret i fråga om arbetslösa som får utkomststöd är också i linje med säkerställandet av faktisk och jämlik tillgång till möjliggörande tjänster i enlighet med Europeiska unionens råds rekommendation (2023/C 41/01).

4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna

I och med propositionen kommer välfärdsrådets och Arbetskraftsmyndighetens administrativa arbete att minska i fråga om de kunder för vilka det enligt den gällande lagen ska utarbetas en aktiveringsplan även om det inte finns behov av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller långvarig annan socialservice. Propositionen har dessutom en positiv inverkan när det gäller tillräckliga personalresurser för aktiveringsplaneringen inom socialvården, eftersom aktiveringsplaner i fortsättningen ska utarbetas endast för dem som får utkomststöd.

Däremot kan antalet personer som vars ärenden behandlas inom den sektorsövergripande samarbetsmodellen förväntas öka när utarbetandet av aktiveringsplaner minskar. Propositionen kan öka behovet av att stärka kunskanternas inom Arbetskraftsmyndigheten och bland FPA:s personal när det gäller att i större utsträckning än tidigare identifiera kunders problem med arbets- och funktionsförmågan, så att de personer som behöver servicen kan hänvisas till sektorsövergripande bedömning av servicebehovet i enlighet med lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen. Kundernas varierande servicebehov och identifieringen av servicebehovet kan således till viss del öka personalens arbetsmängd.

Från ingången av 2025 minskar det att en arbetslös person deltar i sysselsättningsfrämjande service inte längre kommunens finansieringsansvar i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa, eftersom den nya finansieringsmodellen för Arbetskraftsservice endast beaktar sysselsättning. Till följd av detta är det möjligt att också styrningen från Arbetskraftsservice till

arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte minskar i framtiden.²⁰ Dessutom kan tyngdpunkten i profilen när det gäller personer som hänvisas från Arbetskraftsmyndigheten till sektorsövergripande service ändras så att den utgörs av mer sådana kunder som befinner sig närmare arbetslivet. Å andra sidan är det möjligt att utarbeta sektorsövergripande sysselsättningsplaner i ett tidigare skede än aktiveringsplanerna när det gäller fortsatt arbetslöshet hos kunderna.

Som helhet bedöms propositionen inte ha konsekvenser som ökar myndigheternas behov av resurser, eftersom antalet aktiveringsplaner som ska utarbetas minskar till följd av lagändringen och antalet sektorsövergripande sysselsättningsplaner inte uppskattas öka i samma utsträckning som antalet aktiveringsplaner minskar. Upprättandet av sektorsövergripande sysselsättningsplaner grundar sig på ett behov av att samordna tjänsterna och på en bedömning av servicebehovet, och planerna upprättas inte kategoriskt utifrån kriterier som baserar sig på arbetslöshetens längd på samma sätt som aktiveringsplanerna.

5 Alternativa handlingsvägar och deras konsekvenser

Vid beredningen av propositionen utvärderades som ett alternativ att helt och hållet slopa aktiveringsvillkoret i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Då skulle utarbetandet av aktiveringsplaner ha slopats helt och hållet och kunder skulle i fortsättningen ha hänvisats till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte endast utifrån sektorsövergripande sysselsättningsplaner.

Enligt 3 § 1 mom. 2 punkten i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte tillämpas lagen på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för personer som inte har fyllt 25 år, som får utkomststöd och för vilka det har ordnats ett samtal om jobbsökning samt enligt 3 § 2 mom. 3 punkten på personer som har fyllt 25 år, som får utkomststöd och för vilka det tidigare har utarbetats en sysselsättningsplan. Ett samtal om jobbsökning har dock inte kunnat ordnas eller en sysselsättningsplan utarbetas om den person som får utkomststöd på grund av arbetslöshet inte har registrerat sig som arbetslös arbetssökande. Därför konstateras det i 5 § 4 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte att om det inte har varit möjligt att utarbeta en sysselsättningsplan eller bereda personen i fråga tillfälle att delta i ett samtal om jobbsökning på grund av att hans eller hennes jobbsökning inte är i kraft, ska välfärdsområdet vidta åtgärder för att utarbeta en aktiveringsplan.

Enligt 3 § i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen ska den arbetslösa hänvisas till en sektorsövergripande bedömning av servicebehovet, om Arbetskraftsmyndigheten, välfärdsområdet eller FPA bedömer att det krävs samordning av service enligt den samarbetsmodell som avses i 2 § 2 mom. för att ge en i 3 § 4 punkten i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice avsedd arbetslös bättre förutsättningar att få arbete. Enligt förarbetena till lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (RP 207/2022 rd, s. 370) kommer behovet att samordna servicen i praktiken oftast att bedömas av Arbetskraftsmyndigheten och bedömningen görs i fråga om de arbetslösa som har anmält sig som arbetssökande på det sätt som föreskrivs i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice. Enligt förarbetena till lagen kan den arbetslösa hänvisas till sektorsövergripande bedömning av sitt servicebehov även när personen inte är arbetssökande. Välfärdsområdet och FPA ska bedöma behovet av samordning av service i fråga om sådana arbetslösa som inte är arbetssökande och

²⁰ Saikku, Blomgren & Karjalainen 2025. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Rapport 3/2025 (på finska, sammandrag på svenska).

hänvisa dem till sektorsövergripande bedömning av servicebehovet. Av förarbetena till lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen framgår inte hur eller inom vilken process välfärdsområdet och FPA ska göra ovannämnda bedömning.

Om aktiveringsvillkoret helt slopades i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, skulle de som får utkomststöd i och med ändringen kunna bli en grupp som är i en ojämlik ställning i förhållande till andra arbetslösa. Möjligheterna för denna grupp att få tillgång till olika tjänster skulle vara sämre än för andra arbetslösa: för det första skulle aktiveringsvillkoret inte längre säkerställa att en serviceprocess inleds och för det andra skulle behovet av samordning av tjänster inte nödvändigtvis heller bedömas. Detta alternativ skulle således kunna vara problematiskt med tanke på bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna.

Den tid som stått till buds för beredningen av propositionen har satt gränser för vilka slags lagstiftningsändringar som det har varit möjligt att bereda. Genom propositionen eftersträvas i enlighet med planen för de offentliga finanserna ”lindring av aktiveringsplanerna inom arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte”. Om aktiveringsvillkoret helt hade slopats i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hade ändringen krävt mer omfattande beredning och ändringar i flera lagar, vilket skulle ha kunnat äventyra tidsplanen för propositionen. För att genomföra föresatsen har man således strävat efter att välja ett alternativ som så bra som möjligt stöder målet men samtidigt också tryggar tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Regeringen har beslutat att reformera socialvårdens tjänster för att främja sysselsättning och arbets- och funktionsförmåga som en helhet. Avsikten är att en proposition ska överlämnas till riksdagen i september 2026. Beredningen av en proposition om reformen har inletts vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med denna beredning kan mekanismerna för hänvisning till tjänsterna granskas mer ingående.

6 Remissvar

Kompletteras efter remissbehandlingen.

7 Specialmotivering

1 §. Lagens syfte. Det föreslås att omnämmandet av långvarig arbetslöshet stryks, eftersom kriterier som grundar sig på arbetslöshetens längd inte längre ska tillämpas på åtgärder enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte när det gäller personer som är berättigade till arbetslöshetsförmån. Omnämmandet av arbetsmarknadsstöd ändras till arbetslöshetsförmån.

2 §. Definitioner. Enligt förslaget ändras i *1 mom.* omnämmandet av långtidsarbetslösa till arbetslösa vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet, eftersom aktiveringsplanen i fortsättningen ska utarbetas endast för arbetslösa som får utkomststöd på grund av arbetslöshet. De som är berättigade till arbetslöshetsförmån ska enligt förslaget i fortsättningen hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller annan service utifrån den sektorsövergripande sysselsättningsplanen. Aktiveringsvillkoret när det gäller personer som får utkomststöd ska enligt förslaget kvarstå i lagen, för att jämlikheten i förhållande till andra arbetslösa ska kunna tryggas när personerna hänvisas till tjänster. Definitionen av en person vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd föreslås motsvara definitionen i motiveringen till lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (RP 184/2000 rd, s. 27). Enligt motiveringen anses en persons utkomst huvudsakligen grunda sig på utkomststöd som betalas på grund av arbetslöshet, om personen inte samtidigt får en primär förmån som betalas på grund av arbetslöshet, t.ex. arbetsmarknadsstöd. Att en person samtidigt betalas ersättning för vissa

kostnader (t.ex. boende- eller läkemedelskostnader) påverkar inte bedömningen av om utkomststödet utgör den huvudsakliga utkomsten. Det faktum att en persons utkomst kortvarigt har grundat sig på något annat än utkomststöd, t.ex. arbetsinkomster eller arbetsmarknadsstöd, hindrar inte att denna lag tillämpas på personen i fråga, om utkomststödet klart utgör den huvudsakliga utkomsten under den granskade perioden.

Det föreslås att definitionen av arbetsmarknadsstöd i 4 punkten ändras till en definition av arbetslöshetsförmån. I 5 punkten ändras definitionen av den som har rätt till arbetsmarknadsstöd till en definition av den som har rätt till arbetslöshetsförmån. Omnämmandet av arbetsmarknadsstöd i 6 punkten ändras till arbetslöshetsförmån. Med arbetslöshetsförmån avses i enlighet med 1 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa både arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd. Ändringen av definitionen är ändamålsenlig eftersom de kriterier som grundar sig på arbetslöshetens längd, dvs. villkoret om aktivering, slopas.

3 §. Tillämpningsområde. I det inledande stycket i 1 mom. stryks enligt förslaget omnämmandet av en person som inte har fyllt 25 år och som har rätt till arbetsmarknadsstöd. Dessutom föreslås det att 1 mom. 1 och 2 punkten upphävs. På motsvarande sätt stryks i 2 mom. omnämmandet av den som har rätt till arbetsmarknadsstöd i det inledande stycket och upphävs 1 och 2 punkten. I de gällande 3 § 1 och 2 mom. finns bestämmelser om kriterierna för uppfyllande av aktiveringsvillkoret. När aktiveringsplaneringen underlättas kommer de som är berättigade till arbetslöshetsförmån att hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte utifrån upprättandet av den sektorsövergripande sysselsättningsplanen, vilket innebär att aktiveringsvillkoret förblir i kraft i 1 och 2 mom. endast i fråga om dem som får utkomststöd. På grund av att 1 mom. 1 punkten i paragrafen upphävs fogas en hänvisning till författningssamlingsnumret för lagen om ordnande av arbetskraftsservice till 1 mom. 3 punkten.

I 4 mom. stryks omnämmandet av arbetsmarknadsstöd. Enligt det gällande 4 mom. tillämpas lagen inte på den som har en gällande integrationsplan enligt lagen om främjande av integration (681/2023) eller för vilken en ovan avsedd plan ännu inte har utarbetats. Då tiderna enligt 1 och 2 mom. räknas ut ska dock beaktas arbetsmarknadsstöd och utkomststöd som på grund av arbetslöshet utbetalats under tiden för integrationsplanen. Enligt förslaget stryks hänvisningen till arbetsmarknadsstöd, eftersom tidsfristerna i 1 och 2 mom. föreslås gälla endast personer som får utkomststöd.

Enligt det gällande 5 mom. tillämpas lagen på anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för personer som avses i 1 och 2 mom. och som på det sätt som anges i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen har hänvisats till samarbetsmodellen för sektorsövergripande stöd och tillsammans med vilka det utarbetas en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt 4 § i den lagen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ersätter då aktiveringsplanen enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det föreslås att hänvisningarna till 1 och 2 mom. i paragrafen ändras till ett omnämmande av personer som har rätt till arbetslöshetsförmån eller får utkomststöd.

4 §. Förhållande till övrig lagstiftning. Enligt förslaget ändras omnämmandena av arbetsmarknadsstöd i 1 mom. till omnämmanden av arbetslöshetsförmån. En motsvarande ändring görs i 2 mom. Eftersom personer i fortsättningen oftare hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte på grundval av en sektorsövergripande sysselsättningsplan föreslås det att det till 3 mom. fogas en informativ hänvisning till lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen.

5 §. Utarbetande av aktiveringsplan. Det föreslås att paragrafens 2 mom. upphävs. Enligt det gällande 2 mom. ska arbetskraftsmyndigheten utan dröjsmål efter meddelande från

Folkpensionsanstalten vidta åtgärder för utarbetande av en aktiveringsplan för den som uppfyller villkoren i 3 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. 1 eller 2 punkten. Det föreslås att momentet upphävs, eftersom Arbetskraftsmyndigheten inte längre är skyldig att vidta åtgärder för att utarbeta en aktiveringsplan när aktiveringsvillkoret slopas i fråga om personer som är berättigade till arbetslöshetsförmån. Det föreslås att den första meningen i 4 mom. stryks. Enligt det gällande 4 mom. ska Arbetskraftsmyndigheten innan den vidtar åtgärder försäkra sig om att en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice har utarbetats tillsammans med personen i fråga. Ändringen beror på att 2 mom. i paragrafen upphävs.

15 §. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa fall. Det föreslås att omnämningarna av arbetsmarknadsstöd, arbetslöshetsdagpenning och Arbetskraftsmyndigheten stryks i paragrafen. Enligt förslaget ska begäran om ordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte framställas till välfärdsområdet.

27 §. Folkpensionsanstaltens skyldighet att lämna uppgifter. Det föreslås att 1 mom. i paragrafen upphävs. Enligt det gällande momentet ska Folkpensionsanstalten lämna Arbetskraftsmyndigheten uppgifter om personer som i fråga om de dagar för vilka arbetsmarknadsstöd och arbetslöshetsdagpenning har betalats uppfyller de i 3 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. 1 eller 2 punkten fastställda villkoren för utarbetande av en aktiveringsplan. Uppgifterna ska lämnas före utgången av kalendermånaden efter den då villkoren uppfyllts. Enligt förslaget upphävs momentet eftersom aktiveringsvillkoret slopas i fråga om dem som är berättigade till arbetslöshetsförmån.

28 §. Ändringssökande. Enligt förslaget ändras omnämningen av arbetsmarknadsstöd i 1 mom. till ett omnämnande av arbetslöshetsförmåner.

8 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

9 Verkställighet och uppföljning

Hur lagen fungerar och vilka konsekvenser den har behandlas i samband med helhetsreformen av socialvårdens tjänster för att främja sysselsättning och arbets- och funktionsförmåga.

10 Förhållande till andra propositioner

10.1 Samband med andra propositioner

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds propositioner med förslag till lagstiftning om allmänt stöd och förslag till ändring av lagen om utkomststöd. Avsikten är att propositionerna ska överlämnas till riksdagen hösten 2025 och behandlas i samband med budgetpropositionen för 2026. Propositionerna innehåller förslag som gäller lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

I propositionen om allmänt stöd föreslås det till viss del ändringar i samma bestämmelser som i denna proposition. I den proposition som gäller ändring av lagen om utkomststöd föreslås det att 10 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ändras.

Vid arbets- och näringsministeriet bereds en proposition med förslag till lagstiftning om utveckling av serviceprocessen och arbetsförmedlingstjänsterna för arbetssökande. Avsikten är

att propositionen ska överlämnas till riksdagen hösten 2025 och behandlas i samband med budgetpropositionen för 2026. I propositionen föreslås det att 3 och 5 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ändras.

10.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De ändringar som föreslås i propositionen hänför sig vid bedömningen av de grundläggande fri- och rättigheterna i synnerhet till jämlikhet (6 §), rätt till arbete (18 §), rätt till social trygghet (19 §) och respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna (22 §). Propositionen har dessutom ett samband med kommunal och annan regional självstyrelse (121 §).

Jämlikhet

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Klausulen i momentet uttrycker enligt förarbetena till bestämmelsen (RP 309/1993 rd, s. 46/I) huvudprincipen för jämlikhet och jämställdhet. I denna allmänna bestämmelse om jämlikhet ingår ett förbud mot godtycke och ett krav på lika behandling i liknande fall. Likabehandling inför lagen har av hävd i första hand inneburit ett krav på likabehandling vid tillämpningen av lagen. Jämlikhetsbestämmelsen riktas också till lagstiftaren. Bestämmelsen kompletteras genom diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom., enligt vilket ingen får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Förteckningen är inte uttömmande.

I förarbetena till reformen av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna har diskrimineringsförbudet dock inte ansetts förbjuda all särbehandling av människor, inte ens när den grundar sig på någon av de orsaker som nämns explicit i bestämmelsen. De godtagbara skälen måste enligt utskottets praxis stå i ett sakligt och nära samband med lagens syfte (t.ex. GrUU 44/2010 rd, s. 6/I). Särbehandlingarna i fråga om personer får inte vara godtyckliga och de får inte bli oskäligen (t.ex. GrUU 57/2016 rd, s. 3). Bestämmelsen utgör inte heller ett hinder för nödvändig positiv särbehandling för att trygga den faktiska jämlikheten, det vill säga åtgärder som förbättrar ställningen och förhållandena för en viss grupp (RP 309/1993 rd, s. 48). Förbudet mot diskriminering enligt 6 § 2 mom. i grundlagen gäller också åtgärder som indirekt leder till ett diskriminerande resultat. Frågan om diskriminering föreligger ska bedömas med beaktande av de faktiska följderna av ett visst förfarande (se RP 309/1993 rd, s. 47/II).

I 11 § i diskrimineringslagen (1325/2014) finns bestämmelser om legitima grunder för särbehandling. Enligt paragrafens 1 mom. är särbehandling inte diskriminering, om behandlingen föranleds av lag och annars har ett godtagbart syfte och medlen för att uppnå detta syfte är proportionerliga. Dessutom möjliggör 9 § i diskrimineringslagen sådan proportionerlig särbehandling som syftar till att främja faktisk likabehandling. Därtill brukar grundlagsutskottet i sin tolkningspraxis understryka att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning kan härledas ur jämlikhetsprincipen enligt grundlagen då reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (t.ex. GrUU 2/2011 rd, s. 2/II, GrUU 64/2010 rd, s. 2, GrUU 25/2006 rd, s. 2/I, GrUU 59/2002 rd, s. 2/II). Det är kännetecknande för lagstiftningen att den med anledning av godtagbara samhälleliga mål behandlar människor på olika sätt i strävan efter exempelvis reglering som svarar mot olika gruppers behov och krävs utifrån

samhällsutvecklingen vid respektive tidpunkt (t.ex. GrUU 64/2010 rd, s. 2, GrUU 28/2009 rd, s. 2, GrUU 38/2006 rd, s. 2).

Den föreslagna lagändringen tryggar jämlikheten. De som får utkomststöd kan anses vara i en utsatt ställning i förhållande till den arbetande befolkningen, men också i förhållande till arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsförmåner. Även om arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsförmåner och arbetslösa som får utkomststöd i fortsättningen hänvisas till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och andra tjänster utifrån olika planer, är det för att främja faktisk jämlikhet motiverat att behålla aktiveringsvillkoret i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte när det gäller dem som får utkomststöd. Om aktiveringsvillkoret inte behålls kan möjligheterna för dem som får utkomststöd att få tillgång till service allvarligt äventyras.

Främjande av sysselsättningen och rätt till social trygghet

Enligt 18 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Bestämmelsen om främjande av sysselsättningen är ett konstitutionellt uppdrag för den offentliga makten. Skyldigheten att främja sysselsättningen innebär bland annat det att det allmänna ska sträva efter att förhindra uppkomsten av en grupp permanent arbetslösa personer (RP 309/1993 rd, s. 72/II, GrUU 19/2018 rd, s. 2, GrUU 44/2000 rd, s. 2, GrUU 17/1995 rd, s. 2). Enligt ordalydelsen förpliktar 18 § i grundlagen det allmänna som helhet och gäller således också välfärdsområdena och kommunerna. När grundlagsutskottet behandlade förslaget till lag om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte konstaterade utskottet i sitt utlåtande (GrUU 44/2000 rd, s. 2) att propositionen har ett klart saksamband med det allmännas skyldighet enligt 18 § 2 mom. grundlagen att främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Enligt utskottet har arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte också ett saksamband med ambitionen att röja hindren för sysselsättning på den enskilda människans nivå.

I 19 § i grundlagen föreskrivs det om rätten till social trygghet. Enligt 1 mom. har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Enligt 2 mom. ska var och en genom lag garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödsel och förlust av en försörjare. Enligt 3 mom. ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Bestämmelsen i 19 § 3 mom. i grundlagen syftar framför allt på tryggad tillgång till tjänster. Det har för rätten till tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster som nämns i 19 § 3 mom. i grundlagen etablerats ett bestämt juridiskt innehåll och bestämda bedömningsgrunder. Enligt dem utgår bedömningen av om servicen är tillräcklig från en sådan servicenivå som ger alla människor förutsättningar att fungera som fullvärdiga medlemmar i samhället (RP 309/1993 rd, s. 75–76).

Arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte är socialservice med syftet att bekämpa social utslagning. Den är dock även en sysselsättningsfrämjande service, vars uttryckliga syfte är att förbättra personens färdigheter och möjligheter att komma in på den öppna arbetsmarknaden eller delta i yrkesutbildning eller offentlig arbetskraftsservice. De personer som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är vid äventyr att förmånen går förlorad eller sänks skyldiga att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan och i den arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som överenskommits i aktiveringsplanen. Aktiveringsplaneringen har således en beröringspunkt också med grundlagens bestämmelser

om oundgänglig omsorg och försörjning samt med bestämmelserna om grundläggande utkomstskydd vid arbetslöshet.

De ändringar som föreslås i lagförslaget påverkar inte en persons rätt till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd eller till någon annan social förmån. Den föreslagna ändringen begränsar inte heller den grupp av personer som har rätt till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Tryggande av de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd, s. 79/II) understryker bestämmelsen strävandet att materiellt trygga de grundläggande fri- och rättigheterna vid sidan av det formella skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna, vilket anknyter till kraven på förfarandet. Förpliktelsen riktas också till lagstiftaren. Den föreslagna regleringslösningen innebär att denna förpliktelse uppfylls, eftersom förslaget tryggar rätten till social trygghet och tillräckliga socialtjänster enligt 19 § i grundlagen. Dessutom fullgör förslaget det allmännas skyldighet enligt 18 § 2 mom. i grundlagen att främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete.

Kommunal och annan regional självstyrelse

Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Dessutom ska bestämmelser om självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis i fråga om kommunal självstyrelse betonat att när man lagstiftar om nya uppgifter för kommuner, måste man samtidigt enligt finansieringsprincipen se till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av dem (GrUU 30/2013 rd, s. 5/I, GrUU 12/2011 rd, s. 2/I, GrUU 41/2010 rd, s. 5/I). Med tanke på genomförandet av finansieringsprincipen är det väsentliga huruvida ändringen bedöms äventyra den ekonomiska aspekten av den kommunala självstyrelsen som tryggas i 121 § i grundlagen (GrUU 34/2013 rd, s. 3/I).

Enligt grundlagsutskottet ska finansieringen av de områden som avses i 121 § 4 mom. i grundlagen i tillämpliga delar bedömas i ljuset av grundlagsutskottets praxis i fråga om finansieringsprincipen. Finansieringsprincipens betydelse vid den konstitutionella bedömningen av bestämmelserna om förvaltningsområden som är större än kommuner avviker dock enligt grundlagsutskottet från bedömningen i fråga om kommunerna, bland annat på grund av att beskattningsrätten saknas (GrUU 15/2018 rd, s. 21). Avgörande för hur de uppgifter som anvisats välfärdsområdena sköts är uttryckligen hur väl den statliga finansieringen räcker till och hur den fördelas (GrUU 15/2018 rd, s. 21). Grundlagsutskottet har sett det som väsentligt att finansieringen av social- och hälso-tjänsterna i tillräcklig grad motsvarar servicebehovet (GrUU 17/2021 rd, stycke 96, GrUU 15/2018 rd, s. 23).

I lagförslaget föreslås inga nya uppgifter för Arbetskraftsmyndigheterna eller välfärdsområdena. I fråga om befintliga uppgifter bedöms det att antalet sektorsövergripande sysselsättningsplaner kommer att öka, men däremot förväntas antalet aktiveringsplaner som ska utarbetas minska avsevärt. Således bedöms förslaget inte äventyra finansieringsprincipen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten och 2 mom. 1 och 2 punkten, 5 § 2 mom. och 27 § 1 mom.,
sådana de lyder, 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 5 § 2 mom. i lag 399/2023, 3 § 2 mom. 1 och 2 punkten i lag 937/2012 och 27 § 1 mom. i lag 399/2023, samt
ändras 1 §, 2 § 1 och 4–6 punkten, det inledande stycket i 3 § 1 mom., 3 § 1 mom. 3 punkten, det inledande stycket i 3 § 2 mom., 3 § 4 och 5 mom., 4 §, 5 § 4 mom., 15 § och 28 § 1 mom.,
av dem, 1 §, 2 § 1 punkten, 3 § 1 mom. 3 punkten och det inledande stycket i 2 mom., 3 § 5 mom., 5 § 4 mom. och 15 § sådana de lyder i lag 399/2023, 2 § 4 punkten sådan den lyder i lag 1293/2002, 2 § 5 punkten sådan den lyder i lag 1003/2002, 2 § 6 punkten sådan den lyder i lag 937/2012, 3 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1103/2024, 4 § sådan den lyder i lagarna 937/2012 och 399/2023 samt 28 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1314/2014, som följer:

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs det om åtgärder med vilka förutsättningarna att få arbete på den öppna arbetsmarknaden och möjligheterna att delta i utbildning samt att få offentlig arbetskraftsservice som tillhandahålls av arbetskraftsmyndigheten förbättras för den som får arbetslöshetsförmån eller utkomststöd på grund av arbetslöshet. I lagen föreskrivs också om rättigheter och skyldigheter för den som deltar i åtgärderna.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *aktiveringsplan* en plan som utarbetas av arbetskraftsmyndigheten och välfärdsområdet tillsammans med personen i fråga i syfte att förbättra sysselsättningsförutsättningarna och livskompetensen för arbetslösa vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet,

4) *arbetslöshetsförmån* en förmån enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa (1290/2002),

5) *den som har rätt till arbetslöshetsförmån* en person som får arbetslöshetsförmån samt en person som avses i 10 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomtskydd för arbetslösa,

6) *kostnadsersättning* ersättning per dag som med stöd av 10 kap. 6 § 2 mom. i lagen om utkomtskydd för arbetslösa betalas den som får arbetslöshetsförmån och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös som inte har fyllt 25 år och som får utkomststöd och

3) för vilken det har ordnats ett samtal om jobbsökning enligt 32 § 1 mom. 2 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) och vars huvudsakliga försörjning de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.

Denna lag tillämpas dessutom på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös som har fyllt 25 år och som får utkomststöd och för vilken det tidigare har utarbetats en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice och

Denna lag tillämpas inte på den som har en gällande integrationsplan enligt lagen om främjande av integration (681/2023) eller för vilken en ovan avsedd plan ännu inte har utarbetats. Då tiderna enligt 1 och 2 mom. räknas ut ska dock beaktas utkomststöd som på grund av arbetslöshet utbetalats under tiden för integrationsplanen.

Denna lag tillämpas på anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för personer som har rätt till arbetslöshetsförmån eller får utkomststöd och som på det sätt som anges i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (381/2023) har hänvisats till samarbetsmodellen för sektorsövergripande stöd och tillsammans med vilka det utarbetas en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt 4 § i den lagen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ersätter aktiveringsplanen enligt denna lag.

4 §

Förhållande till övrig lagstiftning

Om inte något annat följer av denna lag ska när det gäller arbetslöshetsförmåner, kostnadsersättning och utkomststöd vilka beviljas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt ärenden som gäller dem tillämpas vad som i lagen om utkomtskydd för arbetslösa bestäms om arbetslöshetsförmåner, kostnadsersättning och ärenden som gäller dem samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om utkomststöd och ärenden som gäller utkomststöd.

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av någon annan lag hänvisas till arbetslöshetsförmåner eller kostnadsersättning enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa, ska hänvisningen anses gälla också arbetslöshetsförmåner och kostnadsersättning som betalas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om inte något annat följer av denna lag.

Utöver vad som i denna lag föreskrivs om utarbetandet av en aktiveringsplan och anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), socialvårdslagen (710/1982) och lagen om ordnande av arbetskraftsservice också tillämpas.

5 §

Utarbetande av aktiveringsplan

Innan välfärdsområdet vidtar åtgärder ska det försäkra sig om att Arbetskraftsmyndigheten tillsammans med personen i fråga har utarbetat en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice eller att Arbetskraftsmyndigheten har gett den som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten i denna lag tillfälle att delta i ett samtal om jobbsökning enligt 32 § 1 mom. 2 punkten i lagen om ordnande av Arbetskraftsservice. Om det inte har varit möjligt att utarbeta en sysselsättningsplan eller bereda personen i fråga tillfälle att delta i ett samtal om jobbsökning på grund av att hans eller hennes jobbsökning inte är i kraft, ska välfärdsområdet vidta åtgärder för att utarbeta en aktiveringsplan.

15 §

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa fall

För den vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet kan på begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i 3 § 1 och 2 mom., om välfärdsområdet och Arbetskraftsmyndigheten, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar. Innan verksamheten ordnas ska en aktiveringsplan om arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utarbetas så som anges i 3 kap. eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas enligt vad som föreskrivs i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen. Personen i fråga ska framställa begäran om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hos välfärdsområdet.

28 §

Ändringssökande

Då ändring söks i beslut som avses i 10 eller 18 § i denna lag gäller i fråga om arbetslöshetsförmåner vad som föreskrivs i 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i fråga om utkomststöd vad som föreskrivs i 6 kap. i socialvårdslagen (1301/2014).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Social- och hälsovårdsminister Kaisa Juuso

Lag

om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten och 2 mom. 1 och 2 punkten, 5 § 2 mom. och 27 § 1 mom.,
sådana de lyder, 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 5 § 2 mom. i lag 399/2023, 3 § 2 mom. 1 och 2 punkten i lag 937/2012 och 27 § 1 mom. i lag 399/2023, samt
ändras 1 §, 2 § 1 och 4–6 punkten, det inledande stycket i 3 § 1 mom., 3 § 1 mom. 3 punkten, det inledande stycket i 3 § 2 mom., 3 § 4 och 5 mom., 4 §, 5 § 4 mom., 15 § och 28 § 1 mom.,
av dem, 1 §, 2 § 1 punkten, 3 § 1 mom. 3 punkten och det inledande stycket i 2 mom., 3 § 5 mom., 5 § 4 mom. och 15 § sådana de lyder i lag 399/2023, 2 § 4 punkten sådan den lyder i lag 1293/2002, 2 § 5 punkten sådan den lyder i lag 1003/2002, 2 § 6 punkten sådan den lyder i lag 937/2012, 3 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1103/2024, 4 § sådan den lyder i lagarna 937/2012 och 399/2023 samt 28 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1314/2014, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs det om åtgärder med vilka förutsättningarna att få arbete på den öppna arbetsmarknaden och möjligheterna att delta i utbildning samt att få offentlig arbetskraftsservice som tillhandahålls av arbetskraftsmyndigheten förbättras för den som får arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd på grund av *långvarig arbetslöshet*. I lagen föreskrivs också om rättigheter och skyldigheter för den som deltar i åtgärderna.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *aktiveringsplan* en plan som syftar till förbättring av sysselsättningsförutsättningarna och livskompetensen för *långtidsarbetslösa* och som utarbetas av arbetskraftsmyndigheten och välfärdsområdet tillsammans med personen i fråga,

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs det om åtgärder med vilka förutsättningarna att få arbete på den öppna arbetsmarknaden och möjligheterna att delta i utbildning samt att få offentlig arbetskraftsservice som tillhandahålls av arbetskraftsmyndigheten förbättras för den som får *arbetslöshetsförmån* eller utkomststöd på grund av arbetslöshet. I lagen föreskrivs också om rättigheter och skyldigheter för den som deltar i åtgärderna.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *aktiveringsplan* en plan som utarbetas av arbetskraftsmyndigheten och välfärdsområdet tillsammans med personen i fråga i syfte att förbättra sysselsättningsförutsättningarna och livskompetensen för arbetslösa vars *huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet*,

Gällande lydelse

4) *arbetsmarknadsstöd* stöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),

5) *den som har rätt till arbetsmarknadsstöd* en person som får arbetsmarknadsstöd samt en person som avses i 10 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

6) *kostnadsersättning* ersättning per dag som med stöd av 10 kap. 6 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas den som får arbetsmarknadsstöd och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös som inte har fyllt 25 år och *som har rätt till arbetsmarknadsstöd* eller som får utkomststöd och

1) *för vilken det har utarbetats en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) och som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar under de senaste tolv kalendermånaderna,*

2) *för vilken det har utarbetats en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice och som har fått arbetslöshetsdagpenning under arbetslöshetsdagpenningssperioden enligt 6 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eller*

3) *för vilken det har ordnats ett samtal om jobbsökning enligt 32 § 1 mom. 2 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice och vars huvudsakliga försörjning de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.*

Denna lag tillämpas dessutom på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös som har fyllt 25 år och *som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller* som får

Föreslagen lydelse

4) ***arbetslöshetsförmån*** en förmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002),

5) *den som har rätt till arbetslöshetsförmån* en person som får ***arbetslöshetsförmån*** samt en person som avses i 10 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

6) *kostnadsersättning* ersättning per dag som med stöd av 10 kap. 6 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas den som får ***arbetslöshetsförmån*** och deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös som inte har fyllt 25 år och som får utkomststöd och

1) *upphävs*

2) *upphävs*

3) *för vilken det har ordnats ett samtal om jobbsökning enligt 32 § 1 mom. 2 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) och vars huvudsakliga försörjning de senaste fyra månaderna har grundat sig på utkomststöd som betalats på grund av arbetslöshet.*

Denna lag tillämpas dessutom på utarbetandet av en aktiveringsplan och på anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för en arbetslös som har fyllt 25 år och som får utkomststöd och för vilken det tidigare har utarbetats en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice och

1) *upphävs*

2) *upphävs*

Denna lag tillämpas inte på den som har en gällande integrationsplan enligt lagen om främjande av integration (681/2023) eller för vilken en ovan avsedd plan ännu inte har utarbetats. Då tiderna enligt 1 och 2 mom. räknas ut ska dock beaktas utkomststöd som

Gällande lydelse

utkomststöd och för vilken det tidigare har utarbetats en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice och

1) som på grund av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar,

2) som efter arbetslöshetsdagpenningssperioden enligt 6 kap. 7 eller 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har fått arbetsmarknadsstöd för minst 180 dagar på grund av arbetslöshet, eller

Denna lag tillämpas inte på den som har en gällande integrationsplan enligt lagen om främjande av integration (681/2023) eller för vilken en ovan avsedd plan ännu inte har utarbetats. Då tiderna enligt 1 och 2 mom. räknas ut ska dock beaktas arbetsmarknadsstöd och utkomststöd som på grund av arbetslöshet utbetalats under tiden för integrationsplanen.

Denna lag tillämpas på anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för personer som avses i 1 och 2 mom. och som på det sätt som anges i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen har hänvisats till samarbetsmodellen för sektorsövergripande stöd och tillsammans med vilka det utarbetas en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt 4 § i den lagen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ersätter aktiveringsplanen enligt denna lag.

4 §

Förhållande till övrig lagstiftning

Om inte något annat följer av denna lag ska när det gäller arbetsmarknadsstöd, kostnadsersättning och utkomststöd vilka beviljas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt ärenden som gäller dem tillämpas vad som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bestäms om arbetsmarknadsstöd, kostnadsersättning och ärenden som gäller dem samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om utkomststöd och ärenden som gäller utkomststöd.

Föreslagen lydelse

på grund av arbetslöshet utbetalats under tiden för integrationsplanen.

Denna lag tillämpas på anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för personer som har rätt till arbetslöshetsförmån eller får utkomststöd och som på det sätt som anges i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (381/2023) har hänvisats till samarbetsmodellen för sektorsövergripande stöd och tillsammans med vilka det utarbetas en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt 4 § i den lagen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ersätter aktiveringsplanen enligt denna lag.

4 §

Förhållande till övrig lagstiftning

Om inte något annat följer av denna lag ska när det gäller arbetslöshetsförmåner, kostnadsersättning och utkomststöd vilka beviljas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt ärenden som gäller dem tillämpas vad som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bestäms om arbetslöshetsförmåner, kostnadsersättning och ärenden som gäller dem samt vad som i lagen om utkomststöd bestäms om

Gällande lydelse

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av någon annan lag hänvisas till arbetsmarknadsstöd eller kostnadsersättning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, ska hänvisningen anses gälla också arbetsmarknadsstöd och kostnadsersättning som betalas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om inte något annat följer av denna lag.

Utöver vad som i denna lag föreskrivs om utarbetandet av en aktiveringsplan och anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), socialvårdslagen (710/1982) och lagen om ordnande av arbetskraftsservice också tillämpas.

5 §

Utarbetande av aktiveringsplan

Arbetskraftsmyndigheten ska utan dröjsmål efter meddelande från Folkpensionsanstalten vidta åtgärder för utarbetande av en aktiveringsplan för den som uppfyller villkoren i 3 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. 1 eller 2 punkten

Innan arbetskraftsmyndigheten vidtar åtgärder ska den försäkra sig om att en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice har utarbetats tillsammans med personen i fråga. Innan välfärdsområdet vidtar åtgärder ska det försäkra sig om att arbetskraftsmyndigheten tillsammans med personen i fråga har utarbetat en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice eller att arbetskraftsmyndigheten har gett den som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten i denna lag tillfälle att delta i ett samtal om jobbsökning enligt 32 § 1 mom. 2 punkten i lagen om

Föreslagen lydelse

utkomststöd och ärenden som gäller utkomststöd.

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av någon annan lag hänvisas till *arbetslöshetsförmåner* eller kostnadsersättning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, ska hänvisningen anses gälla också *arbetslöshetsförmåner* och kostnadsersättning som betalas för tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, om inte något annat följer av denna lag.

Utöver vad som i denna lag föreskrivs om utarbetandet av en aktiveringsplan och anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska *lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen*, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), socialvårdslagen (710/1982) och lagen om ordnande av arbetskraftsservice också tillämpas.

5 §

Utarbetande av aktiveringsplan

(upphävs)

Innan välfärdsområdet vidtar åtgärder ska det försäkra sig om att arbetskraftsmyndigheten tillsammans med personen i fråga har utarbetat en sysselsättningsplan enligt 38 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice eller att arbetskraftsmyndigheten har gett den som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten i denna lag tillfälle att delta i ett samtal om jobbsökning enligt 32 § 1 mom. 2 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Om det inte har varit möjligt att utarbeta en sysselsättningsplan eller bereda personen i fråga tillfälle att delta i ett samtal om

Gällande lydelse

ordnande av arbetskraftsservice. Om det inte har varit möjligt att utarbeta en sysselsättningsplan eller bereda personen i fråga tillfälle att delta i ett samtal om jobbsökning på grund av att hans eller hennes jobbsökning inte är i kraft, ska välfärdsområdet vidta åtgärder för att utarbeta en aktiveringsplan.

15 §

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa fall

För den som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet eller som får arbetslöshetsdagpenning kan på begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i 3 § 1 och 2 mom., om välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar. Innan verksamheten ordnas ska en aktiveringsplan om arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utarbetas så som anges i 3 kap. eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas enligt vad som föreskrivs i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen. Personen i fråga ska framställa begäran om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hos arbetskraftsmyndigheten eller välfärdsområdet.

27 §

Folkpensionsanstaltens skyldighet att lämna uppgifter

Folkpensionsanstalten ska lämna arbetskraftsmyndigheten uppgifter om personer som i fråga om de dagar för vilka arbetsmarknadsstöd och arbetslöshetsdagpenning har betalats

Föreslagen lydelse

jobbsökning på grund av att hans eller hennes jobbsökning inte är i kraft, ska välfärdsområdet vidta åtgärder för att utarbeta en aktiveringsplan.

15 §

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa fall

För den vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet kan på begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i 3 § 1 och 2 mom., om välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar. Innan verksamheten ordnas ska en aktiveringsplan om arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utarbetas så som anges i 3 kap. eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas enligt vad som föreskrivs i lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen. Personen i fråga ska framställa begäran om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hos välfärdsområdet.

27 §

Folkpensionsanstaltens skyldighet att lämna uppgifter

(upphävs)

Gällande lydelse

uppfyller de i 3 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. 1 eller 2 punkten fastställda villkoren för utarbetande av en aktiveringsplan. Uppgifterna ska lämnas före utgången av kalendermånaden efter den då villkoren uppfyllts.

28 §

Ändringssökande

Då ändring söks i beslut som avses i 10 eller 18 § i denna lag gäller för arbetsmarknadsstödet vidkommande vad som bestäms i 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och för utkomststödet vidkommande vad som bestäms i 6 kap. i socialvårdslagen (1301/2014).

Föreslagen lydelse

28 §

Ändringssökande

Då ändring söks i beslut som avses i 10 eller 18 § i denna lag gäller i fråga om *arbetslöshetsförmåner* vad som föreskrivs i 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och i fråga om utkomststöd vad som föreskrivs i 6 kap. i socialvårdslagen (1301/2014).

Denna lag träder i kraft den 20 .
